

Z O R A N
P E N E V S K I

*Ponoć u
njenim
rukama*

■ Laguna ■

Copyright © 2017, Zoran Penevski
Copyright © ovog izdanja 2017, Laguna

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Ponoć u
njenim
rukama*

Sadržaj

Prolog	11
Prvi poklon ČITANKA ZA TREĆI RAZRED OSNOVNE ŠKOLE	25
Drugi poklon SLOVARICA	33
Treći poklon CRNA MASKA.	41
Četvrti poklon KUTIJICA ASPIRINA.	49
Peti poklon RAM ZA SLIKU, 11 × 14 cm	57
Šesti poklon BELA PAHULJICA NA BELOM KARTONU, akvarel, 10 × 10 cm	65
Sedmi poklon SREBRNI PRSTEN SA CRNIM KAMENČIĆEM	73

Osmi poklon	
DRVENI VOZIĆ, lokomotiva i tri vagona	81
Deveti poklon	
NOVČANICA OD PETSTO MILIJARDI DINARA, sa likom Jovana Jovanovića Zmaja, iz 1993. godine .	89
Deseti poklon	
MAPA GRADA, sa do crtanim i posebno označenim mestima	97
Jedanaesti poklon	
KUTIJA SLADOLEDA S UKUSOM ČOKOLADE, 300 g.	105
Dvanaesti poklon	
DVA KESTENA	113
Trinaesti poklon	
SREBRNE MINĐUŠE U OBLIKU TROUGLA. . .	125
Četrnaesti poklon	
FLAŠA CRNOG VINA	133
Petnaesti poklon	
BEBI-SAPUN.	141
Šesnaesti poklon	
PRIVEZAK ZA KLJUČEVE SA PLIŠANIM BELIM FOKSTERIJEROM.	147
Sedamnaesti poklon	
MLEKO ZA NEGU TELA, 250 ml.	155
Osamnaesti poklon	
PISMO	163
Devetnaesti poklon	
ŽUTI PLASTIČNI TAKSI AUTIĆ.	173

Dvadeseti poklon	
ŽUTA ORHIDEJA U KUTIJI	181
Dvadeset prvi poklon	
TEGLICA NES-KAFE, 100 g	189
Dvadeset drugi poklon	
PLASTIČNA STATUA BEOGRADSKOG POBEDNIKA.	197
Dvadeset treći poklon	
KUTIJA NOVOGODIŠNJIH PRSKALICA.	203
Dvadeset četvrti poklon	
ČAŠA JOGURTA	211
Dvadeset peti poklon	
NEVIDLJIVI GRADOVI, Italo Kalvino	219
Dvadeset šesti poklon	
NOVČANIK S LIKOM MACE, sa čičak-trakom.	227
Dvadeset sedmi poklon	
PODMETAČ ZA ČAŠE IZ KAFIĆA NEVOLJA	235
Dvadeset osmi poklon	
PRIRUČNIK ZA IGRU SENKI, ilustrovana knjižica.	243
Dvadeset deveti poklon	
THE ZOMBIES, ODESSEY AND ORACLE, album iz 1968. godine	251
Trideseti poklon	
MALA ENCIKLOPEDIJA ŽIVOTINJA, u slikama	259
Trideset prvi poklon	
PRESOVANI MASLAČAK IZ HERBARIJUMA.	267
Trideset drugi poklon	
PISMO ANI	275

Trideset treći poklon	
MALA DISKO-KUGLA.283
Epilog289
O autoru293

Prolog

Pančevo, mart 2003.

Tama iznad moje glave toliko je gusta da je potpuno svejedno da li su mi oči otvorene ili zatvorene. Zurim u mrak, a crnilo kao da buja preda mnom, kao da kulja iz naglavačke okrenutog bunara. Skoro da osećam kako me neprekidno prekrivaju crne zavese i kako mi se nekakav bestežinski dim unosi u lice, dok tavanica dobija svoj oblik tek kad retki automobili prođu ispod naše sobe na šestom spratu i prošaraju je svojim farovima. Iako u polusnevanju, dok mi se kapci zatežu od umora i dok udišem miris oprane posteljine, osećam da njeno pitanje i dalje lebdi u vazduhu. Ana leži na samo tridesetak centimetara od moje leve ruke, savijena i ušuškana, i očekuje moj odgovor. Očekuje ga čitavim svojim telom. Noge su joj umotane, ćebe ju je okružilo poput ogromnog zavoja i ona je sada velika rana koja provodi noć na krevetu. Ruke su joj tople i znam da joj je deo iznad obrva prilično

vreo. Ana tinja pored mene. Znam da me ne gleda, kao ni prethodnih nekoliko meseci. Lice joj je okrenuto ka ugašenom televizoru, u pravcu naših stopala. Žene nikad ne gledaju u onog koga vole a znaju da im on neće pružiti utočište i zaštitu. U ženinom pogledu nema radoznalosti jer ona nikad ne istražuje; ona vidi samo vrednosti i procenjuje kako do njih može da se dođe. Muškarac je samo sredstvo za ispunjenje sebičnosti žene. Muškarac je štaka na koju može da se osloni. Žene vole sigurnost, ili makar obećanje sigurnosti. Ana čeka da svojim glasom razbijem ovu noć, da prepolovim mrak kao da sam neko eterično ili anđeosko biće. Kao da će moj glas rasterati zrna tame onako kako snažan vetar raznosi pepeo. Ali šta, zapravo, mogu da joj kažem? Da smo sve već rekli jedno drugom? Da znam da je prethodna rečenica patetična, ali da ću je ponoviti jer je to zaista moj odgovor? Da smo sve već prećutali jedno drugom i da znamo da više nema šta da se krije? Da je moja nemoć usahnula i da njeno strpljenje poprima već patološke obrise? Da joj, kao i mnogo puta pre toga – možda i previše puta – zahvalim za to što ima razumevanja za mene, što i dalje želi da bude uz moje biće, mada za to, verovatno, ne postoji nijedan racionalan razlog? Da je ničim ne držim više, da je oslobađam svih obaveza (mada sam strogo vodio računa o tome da joj ne nametnem nijednu)? Da je puštam da slobodno ode, ali ne onako kako se pušta zmaj, nego uz obećanje da neće držati uzicu dok nju bude nosio vetar tamo-amu? Da li može da se kaže nešto suvislo nakon dvanaest godina provedenih zajedno?

Mogao bih da je utešim nekim običnim rečenicama, znanim samo nama dvoma, onim koje smo izgovarali dok

smo bili mlađi i verovali da ćemo zajedno dočekati duboku starost (ako za nas uopšte i bude postojala takva trivijalna stvar koju nesrećne i slabe duše nazivaju starošću – jer mi smo *znali* da nećemo ostariti). Možda bih mogao da joj kažem da će odgovor biti napisan na razglednici sa žerbo kockama poslatoj iz Budimpešte, ili na onoj iz Madrida sa vrućim pecivom natopljenim čokoladom, ili bilo šta egzotično i čudesno slično tome, ili da će dobiti kratku SMS poruku. Ili da joj uzvratim pitanjem? Međutim, i to bi bili samo dokazi o postojanju rascepa između nas, dokazi o nepremostivoj udaljenosti od jedne do druge čežnje. Kad nema odgovora i kad nema odgovornosti, sve predstavlja samo stvaranje jaza. Bez ljubavi, nema razlike između banalnog i nemogućeg – začuo sam u sebi glas onog malograđanskog aforističara koji čuči u svima nama.

U nekom trenutku mislio sam da ljubavnici žive jedno za drugo i da zbog toga ne stare tako brzo kao ostali. Kao da oni koji stanuju zajedno i koji se vole ovaploćuju svoju ljubav u vreme na neki volšeban način, stvarajući tako višak života koji će međusobno deliti i razmenjivati ga poput darova u nekom kasnijem dobu. To su oni sati, dani i godine koji u našem pamćenju izgledaju kao bleskovi, oni krhki trenuci kad se ogledamo u očima voljene osobe i mislimo da je to čist izraz moći da se zaustavi protok vremena. Vreme koje zaljubljeni provode zajedno protiče nekom svojom brzinom, pa se tako septembar zeleni poput aprila jer su se ta dva meseca stopila i sjedinila poput dlanova združenih u molitvi, ili se pak zebnja da se drugoj polovini našeg bića nije dogodilo nešto strašno javlja čim se dvoje razidu. Verovao sam čak da se uzajamno milovanje i razmena daha mogu sačuvati kao male

rezerve sreće, kao instant prah u plastičnim kesicama, koji se razmuti u vodi i kojim može da se otopi usamljenost u februaru, ili mu se dodaju kriške limuna i dobiju se čaše avgustovske limunade. Verovao sam da nas ljubav prožima kao neki novi kalendar, kao neki novi raspored brojeva i slova, zagonetniji od bilo kojeg drugog kôda. Verovao sam da je sudbina u rukama ljubavnika nešto poput plastelina koji se može oblikovati s malo snage i s dosta mašte. Verovao sam da je jedino volja važna. Verovao sam da ću stići da nađem sve odgovore.

Njeno pitanje je ogromno i teško, neprobojno, i stoji poput zida ispred mene. Kreč je već opao sa tog imaginarnog niza cigala usled svakodnevnog udaranja glavom u njega. Nasrtaji svakodnevice bolniji su od bilo čega što mogu da zamislim. Neizbežni su, sveprisutni i u trenucima najdubljeg očajanja izazivaju užas u meni jer ako su oni sve što će trajati paralelno s mojim postojanjem, onda bi samoubistvo zaista moglo da se razmatra kao jedno od mogućih rešenja egzistencijalne zagonetke. Ponekad bih zbog svoje nemoći osetio gađenje prema samom sebi, osetio bih da mogu da povratim. U želucu bi mi se skupila kiselina koja bi grizla moju nutrinu sve do srčanog mišića i nastavila da se penje ka plućima, sve do grla. Bilo je samo pitanje trenutka kada će mi opora, odvratna tečnost napuniti usnu duplju i šikljajući navreti sa korena jezika, a svojim drugim tokom ispeći nos i pcuriti niz nozdrve.

Zurim u mutnu, uskomešanu prazninu i osluškujem zvuke koji dopiru s ulice. Grlo mi se steglo. Ništa nisam mogao da izgovorim. Reči su se istrošile poput starih mostova, ali su i osećanja bila oronula, osećanja koja bi trebalo da izdrže reči na svojim uskim leđima. Dišem

duboko jer me užasava ono što će, pretpostavljam, i uslediti. Iz noći u noć Ana i ja sledimo protokol kolizije – mimoilazimo se u krevetu, iako i dalje ležimo jedno pored drugog. Grč oko mojih usana ostaće sve do svitanja, kada ću zaspati i nestati iz ovog sveta nekoliko sati pre zujanja mobilnog telefona u šest i trideset. Ona će se okrenuti na drugu stranu čim bude shvatila da se ništa neće promeniti ni ove noći, oči će joj se napuniti žeravicom i počće potmulo da jeca. Grcaće tiho, jedva čujno, kao da mljacka, i obrisće suze jastučnicom. Njena njuška biće vrela i mokra, i biće poput vučice koja je podvila rep i otišla u svoju jazbinu, sama i nezadovoljena. Ja ću ustati polako, odugovlačiću što više budem mogao, jer ne želim da se probudim; jutro me ubija time što me vraća u onaj okean brige i poslova koje ne želim a moram da obavljam. Svakodnevno. Neizbežno. Svitanje je za mene samo obećanje sivila. Navući ću crne čarape polubudan, otići ću u kupatilo i sesti na ve-ce šolju. Pored toga što ću misliti na to da idem na posao koji ne volim (glumim višeg referenta u Fondu za penzijsko, invalidsko i socijalno osiguranje), u glavi će mi rasti još jedna bolna misao, misao o njenom trideset trećem rođendanu. Isušen i isceden, nakon posla trebalo bi da joj pokažem brižljivo upakovana trideset tri poklona, i ona će ponovo zaplakati. Njena pomešana osećanja – ljubav prema mom trudu, odbojnost prema meni koju iskazuje mesecima (i zbog koje se ne uzrujavam preterano) i bol što će dodati svom životu još jednu godinu u nizu koju će morati da proslavi s čovekom koji je verovatno više ne privlači – urezaće još jednu mučnu činjenicu u naš zajednički život. Da li to činim jer želim da se nešto promeni? Da li se unapred predajem ili sam

ubeđen da su jalovi svi moji pokušaji da se nešto promeni? Ne znam. Čini se da to i radim iz pukog neznanja. Sutra je njen trideset treći rođendan. I tu su trideset tri poklona. Znam da će se sutra nešto promeniti. Ne umem da čekam skrštenih ruku. I kad ništa ne radim, činim sve za Anu.

Ona će ostati u krevetu pola sata duže nego obično, jer će shvatiti da nema razloga za ustajanje.

Nema razloga da ne bude tako.

Misao o nepromenljivosti nije utešna. Pogotovo ne dok mi struji grč oko stegnutih usana. Povremeno me prođe neka blaga jeza, osetim da mi nekakav nespokoj dobuje ispod rebara i pomislim da je ova noć preduga, da će možda biti beskrajna. Ne verujem da to ima veze sa strahom od sahranjivanja živog čoveka. Ne plašim se da će me sahraniti živog, mada znam da mnoge to plaši. I Anu. Trenutno to ne osećam jer, s jedne strane, ova je tama naklonjena mislima i ne može da se pobrka s onom u kovčegu, a s druge strane, kao da nemam dovoljno života samo u udovima. Svestan sam čitavog svog tela, moje mentalno mastilo ispisuje čitave biblioteke u unutrašnjosti tame koja nas je opkolila; jedino ne osećam cevanice. Odsutni deo mene. Kao da mi je zabranjen imaginarni hod u tami. Mogu da krenem samo na mentalni put. Ali i on teško može da se odvija dalje od kreveta. Zamišljam obrise Aninog savijenog tela. Ona je sada istureno odeljenje mog bola. Ona je moj spoljašnji bol. Moj bol van mene samog.

Ponekad, pre nego što me savlada san ili pre nego što se javi njegova češća zamena u vidu naizmeničnog osećaja mučnine i buđenja, nakon kojeg mi je znojavi okovratnik majice u kojoj spavam hladan kao gvozdена ogrlica,

umrtvim svoje telo i pokušavam da pokrenem nekakav protok unutarnje energije iz vrhova prstiju na rukama i nogama ka trupu i glavi. Često osetim trnce, nekakvo mravinjanje ispod kože, i pomislim da sam uspostavio ravnotežu sa svojim podsvesnim bitisanjem. Ali sada to ne mogu. Anino pitanje leluja kao avet iznad moje glave i nemogućnost da joj pružim odgovor – bar ne onaj u koji bih i sam poverovao ili makar u potpunosti stajao iza njega – oduzima mi pravo da se opustim. Ne znam ni da li to poslednji tragovi savesti zatežu u meni strune kajanja, stvarajući lažnu sliku o tome da nešto dugujem ženi koja leži pored mene. Mi nismo više ljubavnici, nikad nismo bili kao brat i sestra, a odavno smo prestali da doživljavamo sebe kao najbolje prijatelje. Mislim da više ličimo na dve baterije u daljinskom upravljaču, bar po tome što bismo samo udruženim energetskim potencijalima mogli nešto da proizvedemo i što smisao imamo isključivo kao celina. Mnogi bi rekli da je i to dovoljno za zajednicu, ali strahota ovog poređenja ne prelazi preko tužne pretpostavke da smo već opredmećeni. Možda se i dodirujemo kao dve olovne ljuštare. Dve olupine u crnom čaju nesreće.

Ne znam kako je smogla snage da postavi to pitanje. Kad bih tako nešto izustio, mislim da bih priznao poraz. Samom sebi bih oduzeo pravo da planiram svoju budućnost. Zato i razmišljam o poklonima za sutra. Želim da verujem da postoji mogućnost rekonstrukcije. Želim da se obnovimo. Ne poput uskrsnuća, već da to bude nešto kao simbolično odrastanje. Žene su hrabrije kad je istina u pitanju. One mogu da je izgovore ne razmišljajući o posledicama. One neće učiniti ništa više od toga. Neće

tu istinu iskoristiti kao načelo delanja, neće je upotrebiti kao sredstvo moći. U najboljem slučaju, pobeći će da bi zaštitile sebe. I nikad ti neće oprostiti ako pustiš da se stvari odvijaju same od sebe, bez obzira na to što *znaš* da su svi tvoji pokušaji uzaludni.

Osluškujem neuspelu verziju tišine oko nas i zurim u nepotpuni mrak. Kovitlac nemuštih misli i patrljci osećanja dovode me u stanje u kojem sam polusvestan samog sebe. Ponekad mi se činilo da nas dvoje sve vreme živimo u tom polustanju, u nečemu što još nije dobilo svoj pravi oblik, nego tek bubri i izbija iz nas poput belih cvetova karfiola koji se izdižu iz parne lokomotive. Godinama unazad mislio sam o nama dvoma kao o paru koji još nije postao ono što sam želeo da predstavlja i koji još nije bio spreman da se priključi svetu odraslih. Mi smo oni koji će tek biti muškarac i žena, oni koji će tek sazreti kao dvojstvo.

Međutim, asocijacija da smo poput baterija najednom gubi smisao. Mi nismo toliko blizu. Ne više. Samo moje misli cirkulišu između nas. Mi se odvajamo.

Načas osećam da plutam. Postelja se ponaša kao okean, a mi smo samo ostrva koja slučajno mogu da se dodirnu. Međutim, nema pučine. Umesto nje, tu je samo neko neopisivo lelujanje uljastog mraka u kojem mogu da naslutim samo svoju samoću. Da, više ličimo na nekakve meduzaste atole koji se sporo vuku po površini božanske praznine. Možda i tonemo, ponekad se sudarimo, ali mahom smo miljama razdvojeni nautikom svojih nagona. Kao da nas nema izvan naše samoće. Ponekad potonemo u nešto drugo, ali se uvek vraćamo svom lutanju. Pamtim i snove u kojima sam doživljavao nešto slično: snove u kojima

mi je penis ispadao iz nabrane kože kao iz futrole, ali sam ud mogao potom da vratim na svoje mesto kao da se ništa nije dogodilo. Ne mogu da tvrdim da sam u tim snovima gubio snagu i svoju muškost jer sam tada još bio adolescent. Možda sam sumnjao u sebe ili predosećao da ću biti neispunjen i nezadovoljan. I plašio sam se rata. Skoro svake noći moje poslednje misli bile su upućene nekoj zamišljenoj užarenoj kugli koja će se pojaviti na obzorju i predstavljati početak nuklearne katastrofe. Ali u to vreme, u vreme ranog puberteta, ranih osamdesetih, život je bio vrlo jednostavan. Bilo je dovoljno maturirati, otići na godinu dana u vojsku, potom završiti fakultet i naći posao. Žena i deca, a potom i penzija, bili su nešto što se podrazumevalo. To su bile obavezne tačke na životnom putu svakog muškarca, proste i nezaobilazne, a u tvojim rukama bilo je samo da odlučiš čime ćeš se baviti i kako ćeš ispuniti ono vreme između zacrtanih obaveza. Život je zaista bio jednostavan, ličio je na formular sa ponuđenim odgovorima. Još od malih nogu verovao sam da je čovekova sudbina unapred određena i jedinstvena. Verovao sam da je život neponovljiva doza misticizma. Tajna koja može da se proživi samo jednom. Ali ubrzo nakon svoje dvadesete shvatio sam da mi ovakav životni plan izmiče. Kako? Tako što su uobičajene, proste i nezaobilazne uporišne tačke stvarnosti počele da ispadaju iz ležišta i da naprasno menjaju mesta sa nepoznicama. Umesto mirnog studiranja astrofizike, počeo je građanski rat u Jugoslaviji; umesto sigurnog posla, dočekala nas je jedna od najstrašnijih inflacija u istoriji čovečanstva; umesto venčanja, Ana i ja smo sa ostalima protestovali ulicama gradova prkoseći režimu; umesto dece, dobili smo bombardovanje NATO

snaga. Nisam mogao da živim normalno dok se sve to događalo. Drugi jesu, i to nisam mogao da shvatim. Na neki način, nikad im to nisam oprostio. Za svoje roditelje bio sam uvek nešto polovično, nešto nedovršeno. „Bolje se ugledaj na Marka. On je već dobio sina!“, siktala bi majka, a otac bi potvrdno klimao glavom. „Nemojte samo da mi pričate o Marku, molim vas. Kad smo provodili noći na Terazijama posle 9. marta 1991. godine, on je sedeo kod kuće. Kad smo demonstrirali 1992. ispred Skupštine, on se spremao da očisti godinu, i položio je sve ispite. Naredne tri godine živio je kod babe da ga ne bi mobilisali, a 1999. zbrisao je u Budimpeštu pošto je diplomirao. Oženio se u septembru 2000. godine, pa za 5. oktobar nije ni čuo. Jeste, ima sina, ali nemojte da me poredite s njim, molim vas. Bolje me poredite s nekim vanzemaljcem“, preklinjao sam ih, ali znao sam da je to smešno. U njihovim očima on je bio ispravan i normalan, a ne ja. Ili bih im često pominjao njihove poznanike koji su bili vikend-emigranti – kad bi u zemlji izbila frka, oni bi uvek pobjegli preko granice, u Bosnu, u Mađarsku, u Austriju ili slično, dok se situacija ne smiri!

Ana i ja smo pokušavali da što više budemo zajedno, ali mogli smo samo da budemo kod svojih roditelja. (Tek kasnije su se Anini roditelji Bilja i Branislav povukli u vikendicu, pa smo mi ostali u njihovom stanu. Svadbu nisam želeo, jer mi se gadilo usiljeno slavlje. Niko me ne može naterati da budem srećan. Iako nisam vernik, naučio sam da poštujem vernike i smatram da verniku crkva nije neophodna. Isto tako, ako neko želi da bude zajedno, nika-kva civilna ili religiozna ceremonija ne može da odredi granice ljubavi ili društvene prihvatljivosti. Ubeđen sam u to.)

Život u Srbiji u poslednjoj deceniji XX veka naučio nas je da uvek postoji nešto još gore od trenutka u kojem jesmo. Sve se kretalo ka još strašnijim događajima. I tako se dogodilo ono što nas je potpuno obezvoljilo: strahujući da se nešto ne promeni, jer je uvek bivalo još gore, nismo ništa učinili sa svojim životima. Iako svedeni na preživljavanje, ni Ana ni ja nismo hteli da odemo u inostranstvo. Nismo hteli ni da se prilagodimo svom okruženju. Pripadali smo jedno drugom i nismo hteli da budemo sebični. Za nas je postajala – dvojina. Propadali smo jedno u drugo. Ana mi je prebacivala da bih krivio druge za svoj besciljni život ako bih tvrdio da je za sve kriva društvena situacija, a ja sam joj uzvraćao time da slutim kako će s nama sve biti u redu i da ćemo živeti zajedno bez obzira na sve. Nisam znao šta će se potom desiti, ali verovao sam da će naša priča imati srećan kraj. Govorio sam joj da ne želim da znam šta će biti s nama i govorio sam joj da je naša zajednička sudbina u otvorenom kraju. Nisam znao šta znači „otvoreni kraj“, ali sam predosećao da ću biti u pravu. (Možda zbog toga nikad nisam naučio da do kraja sredim Rubikovu kocku. I *Stand-by Steve*, i Nebojša, i svi moji ostali drugari naučili su to da rade bez problema, takmičili se ko će brže da je sastavi, a ja sam naučio samo da složim jednu stranicu i jedan red u istoj boji, i to je bilo sve.)

Na početku tog otvorenog kraja, ili na njegovom koncu, pred mojim očima je svemirska praznina. Predajem joj se. Prepuštam se melasi misli kao da sam jedino biće koje pluta kosmosom, kao da sam poslednji razumni stvor koji će sagoreti u utrobi nekog crvenog patuljka. Ana i ja smo poput dve odvojene galaksije, prepuštene svojoj rotaciji

i sopstvenom cikličnom kretanju, izgubljene u sopstvenim maglinama i osuđene da skončaju u zasebnim crnim rupama. Čitav međuzvezdani prostor je između nas, razdvaja nas nepojamno prostranstvo ispunjeno tamnom materijom. Noge mi se izdužuju i prepuštam se neizbežnom čudovištu prostora da me proguta. Soba se pretvara u ždrelo, u nekakav kilometarski prolaz. Ulazak u tunel je strašan, ali kad putovanje po mrklom mraku potraje, putnik se polako navikava na tamu i pribranije očekuje svetlo na njegovom kraju. Osećam grebanje po svojoj koži, stiskanje kapaka postaje neprijatno, oči me peku, vrat mi je tvrd kao kožno sedište. Imaginarno kretanje izaziva pritisak u grudima, pluća mi se stežu. Postajem ono od čega sam sazdan – ja sam i čestica i talas, i zemlja i voda, i prah i vazduh, i žar i vatra, i struna i muzika. I svemir i zvezda. U trenucima kad čovek umire, kliše kaže da mu se pred očima odmotava čitav njegov život. Ovo nije nalik tome. Preda mnom su samo tama i osećaj da svaki od poklona, koji se odnose na određeni događaj, saznanje ili otkriće, predstavlja jedan otkinuti deo našeg zajedničkog života. Ako sada ustanem iz kreveta, čini mi se, biću sav u ritama. U fronclama svog bića. Rasprskavam se, raspadam se na nešto elementarno. Tako je uvek kad mislim na nju. Na Anu.

Ona i dalje treperi u sebi pod utiskom onog što je učinila. Ukočila se. Mislim da je u stanju negde između zaleđenog pogleda i nedostatka snage da sklopi kapke. Možda je pomirena s tim da treba da provede ostatak života pod žrvnjem neizvesnosti. Kolotečina pruža iluziju da je vreme stalo i da negde u predstojećim nanosima egzistencije postoji trenutak iz kojeg će sve biti obasjano drugačijim

svetlom, čas u kojem će se otvoriti novi put. Jedino umeće kojim treba da ovladamo jeste čekanje. Možda je ono što je Ana izustila samo još jedan njen hir. Ni ona ne veruje u to što je rekla, samo me testira. Iskušava moje preostale, lebdeće čestice. Ili već spava? Povukla se iz sveta u kojem ja ne mogu da budem pokretačka sila, odustala je od traženja smisla jer ja ne umem da ga stvorim, utonula je u čežnju koja na ovom mestu i u ovom trenutku ne može da bude okončana sa mnom. Međutim, čujem šuštanje čaršava. Pomerila je nogu. Znači da je budna. Oh, i te kako budna.

Da li je...?

Trepćem, iako nema potrebe za tim jer ne mogu da opazim tavanicu. Putujem kroz vreme ležeći na svom krevetu, pored Ane, koja pred dolazak ponoći očekuje odgovor na pitanje koje i dalje lebdi iznad naših ispruženih tela:

„Da li je s nama gotovo?“